

Overzicht interessante objecten en verhalen

Samengesteld door Claudia Thunissen

- Kunstwerk.** Stier, Theo van der Nahmer, 1964, brons. Locatie: Stierenbrug.
- Molensteen**, waarschijnlijk van korenmolen Hollantsche Tuyn, 17de eeuw, Hogewoerdsbolwerk Leiden. Heeft eerder gelegen aan het Kerklaantje, toen in de tuin van de burgemeester en vervolgens in de middenberm aan de Berkenkade (*bron: Leidsdagblad 24 mei 1983*)
- Reinwaterkelder**, ter hoogte van Berkenkade 4-6 onder het plantsoen liggen de restanten van een reinwaterkelder (1950). Nadat deze uit functie ging is de kelder in 1963 tijdens de Koude Oorlog ingericht als noodbestuurspost. De kelder is in 1984 deels gesloopt (*bron: Leids Dagblad 21 januari 2020*).
- Voormalig gemeentehuis**, torentje Scandinavische stijl, 1934-1935. Glas-in-lood ramen van Bogtman met o.a. wapens kastelen Leiderdorp. In WO II overval kluis door Van der Post. Hoofdstraat 3.
- Dr. van Rhijnstraat**, vroeger Middenstraat, aangelegd 1904. Stond aan het eind hiervan ooit een gashouder?
- Gemeenteschool**, met eerste steen door Hubrecht gelegd, en gevelsteen. Architect Van Lith, 1863. Locatie Kerklaan 13. In het 18de-eeuwse huis ernaast op Kerklaan 12 woonde de bovenmeester. Het Schoolhuys hier rechts naast werd door de Gemeenteschool vervangen. De Kerklaan vormde een, nu onderbroken, verbinding (via de Rijn) tussen het vrouwenklooster in het huidige Park Matilo in Leiden en het mannenklooster Engelendaal ter hoogte van Leythenrode in Leiderdorp.
- Kerkhof** met entreehek „Gedenk te sterven“ en grafmonumenten (o.a. steenfabrikant J.J. Koning; beeld vrouw door keramist Dries Vermeulen). Locatie: Kerklaan/ achter Dorpskerk. Zie verder ook zerken in de kerk, o.a. Van der Does; en verder orgel, schildering, raam en meubilair.
- Glazen naambord** slagerij Van Klaveren (tweede bord in Doeswijk). Locatie: Hoofdstraat 20.
- Restant brughek**, Bruggestraat (overkant Rijn links had W. Brouwer woonhuis en aardewerfabriek). Brug 1666 (tol), sloop 1965. Rijn is achter Hollandsche Tuyn verbreed jaren 1970, daar verdween het Jaagpad.
- Hollandsche Tuyn**. Het oudste huis van de Kerkwijk. Voorganger is tijdens aftocht Spanjaarden 1574 verbrand. Als boerderijtje ca. 1581 herbouwd. Herberg met stalling sinds 1653. Halte trekschuit. Hoek Bruggestraat 1: kanonsloop beschermt gevel. Locatie Herberg: Bruggestraat 1; Stal: Hoofdstraat 24.
- Gemetseld tongewelf** onder straat schuin tussen gesloopte 19de-eeuwse kerktoren & Bruggestraat 1. In 1968/1969 nieuw riool hier dwars doorheen geslagen. Breed ca 2 meter. Onderkant waarschijnlijk op 2 meter diepte. Info Gé van Aken, destijds opzichter gemeentewerken (werkzaam in Bruggestraat 1, afd. gemeentewerken).
- Fundament 15de-eeuwse klokkentoren** van de middeleeuwse kerk (Edward IV zat er kort gevangen wegens dronkenschap). Verbrand in 1574 bij vertrek Spanjaarden. Locatie: in kerktuin bij entree, Hoofdstraat 19.
- Trefpunt**, gebouwd als predikantswoning bij de Dorpskerk 1654-1655, door stadsbouwmeester van Leiden Arent van s Gravesande (o.a. Lakenhal, Marekerk). Zwaar verbouwd. In de kerktuin, Hoofdstraat 19.
- Oorlogsmonument 1940-1945. Indiëmonument 1945-1950**, Jan de Boet, 1991, granito en RVS. Locatie: perk achter Trefpunt, naast Eikenlaan.
- Kindcentrum de Brink**, brievenbus van Brouwer's Aardewerk uit gesloopte Kastanjelaanschool (en waarschijnlijk ook glas-in-loodraam). Locatie: Kastanjelaan 6.
- Jaagpad**. Aangelegd in 1664 als trekschuitverbinding tussen Leiden en Utrecht. Stak over via de brug bij de Bruggestraat, met tol. Traject Leiderdorp vrij gaaf.
- Handgesneden jaartal 1642** in deurkalf entree boerderijtje. Locatie Hoofdstraat 31.
- Van Leeuwenpark**. Was een bijzonder volkswoningbouwcomplex van Dorpsbelang, gebouwd door Dudok en Oud in 1915. Vervangen door nieuwbouw. In de muur is opnieuw ingemetseld de eerste steen uit 1915, vervaardigd door Brouwer's Aardewerk (fabriek aan de Zoeterwoudse kant van de Bruggestraat). Willem Brouwer was een belangrijk Nederlands ontwerper en vervaardiger van bouw-, sier-, en gebruiksaardewerk.
- Kunstwerk**. Vis op wielen, Frank Bolink & Gerard Koopman, 2005, brons. Symboliseert water en weg, verbinding twee wijken. Locatie: rotonde Hoogmadeseweg-Acaciaaan-Ericalaan.
- Koningin Julianaschool**. Zogenaamde „boerderijschool“, 1948. Tijdens bouw vonden vroegmiddeleeuws Leython. Locatie: Kom van Aaiweg 2. Naam: er lag een waterpoel, kom, in weiland van boer Arie (Aai) Vromestein.
- Doktershuis** met zwart glazen naamplaat Helena, als zodanig gebouwd, 1899. Ontwerp: lokaal aannemer/architect: A.G. van Osnabrugge. Locatie: Hoofdstraat 40.
- Merkteken uit WO II**: witte T naast voordeur. Telefoon aanwezig. Hier woonde gemeentesecretaris Corts. Locatie: Hoofdstraat 41.
- Merktekens uit WO II**. Witte cirkel met „stralen“ in cirkel op twee zijgevels in de Koningstraat. Watertappunten bij nood/vernield waterleiding. Locatie: Hoofdstraat 51 en 53. Die op nr. 51 zit onder klimop of is weg.
- idem
- Zes stolpersteine** voor de Joodse familie Van Hoorn-Italiaander die hier woonde in de eerste jaren van WO II. Geplaatst sept 2023. Locatie: voor Koningstraat 60.
- 17de- & 19de-eeuwse gevelstenen** van het in 1968 ter plekke gesloopte Weeshuis. Locatie: zijgevel Hoofdstraat 60.
- Woonhuis** steenfabrikant J.W. Koning, 1904. Ontw. A.G. van Osnabrugge. Herinnert aan machtige Leiderdorpse familie (o.a. pannembakkerij vlak na Gereformeerde kerk). Locatie: Hoofdstraat 59.
- Kunstwerk** van Frans & Truus van der Veld, 1970, beton. Was speelobject op schoolplein basisschool Driemaster, Zijlkwartier. Locatie: grasveld Limes-aquaduct.
- Anne Frankboom** (nazaat van de kastanje waar Anne Frank op uitkeek). Geplant 2022, herdenkt vervolgd Joden Leiderdorp, initiatief Groenoverleg. Locatie: park naast A4.
- Gevelstenen** met reliëfs van dieren, naast voordeur. Brouwer's Aardewerk, gekleurd (exotusprocedé) terracotta, ingemetseld bij de bouw in 1938-1939. Huisnrs. Resedastraat 2-12, Groenedijkstraat 1-11 en Ericalaan 2-16.
- Gesloopte boerderij** van Willem Koning Wzn, die 1928-1929 naar Amerika emigreerde. Op zijn grond verrees in de jaren 1930 de tuinstadwijk tussen Hoogmadeseweg en Resedastraat. Veel werd gebouwd door aannemer Marinus van der Velden.

